

Province of the
EASTERN CAPE
EDUCATION

SENIOR FASE

GRAAD 9

NOVEMBER 2012

**LEWENSORIËTERING
MEMORANDUM**

PUNTE: 100

Hierdie memorandum bestaan uit 6 bladsye.

AFDELING A**VRAAG 1**

1.1	D ✓	(1)
1.2	C ✓	(1)
1.3	A ✓	(1)
1.4	B ✓	(1)
1.5	D ✓	(1)
		[5]

VRAAG 2

2.1	WAAR ✓	(1)
2.2	WAAR ✓	(1)
2.3	WAAR ✓	(1)
2.4	WAAR ✓	(1)
2.5	WAAR ✓	(1)
		[5]

VRAAG 3

3.1	D ✓	(1)
3.2	C ✓	(1)
3.3	A ✓	(1)
3.4	E ✓	(1)
3.5	B ✓	(1)
		[5]

VRAAG 4

4.1	ouderdomme ✓	(1)
4.2	omstandighede ✓	(1)
4.3	volwassene ✓	(1)
4.4	verkragting ✓	(1)
4.5	meerdere ✓	(1)
4.6	meisie-vriende ✓	(1)
4.7	blaam ✓	(1)
4.8	verkragter ✓	(1)
4.9	vertrou ✓	(1)
4.10	sielkundige ✓	(1)
		[10]

TOTAAL AFDELING A: 25

AFDELING B**VRAAG 5**

- 5.1
- Kanker ✓
 - Kardiovaskulêre- of hartsiektes ✓
 - Diabetes ✓
- (Enige 2 x 1) (2)
- 5.2 Aansteeklike siektes ✓✓
OF
HIV/Vigs, ✓ tuberkulose ✓ en malaria ✓
- (Enige 2 x 1) (2)
- 5.3 Nee. ✓ Die artikel bepaal dat NOS's die oorsaak is van die meeste sterftes elke jaar.
- OF**
- Volgens die artikel is NOS's die oorsaak van 63% van sterftes wêreldwyd. ✓
- OF**
- NOS's was die oorsaak van 36 miljoen sterftes in 2008. ✓
- (1 + 1) (2)
- 5.4 5.4.1 Stille dood siektes is die siektes wat 'n pasiënt onder lede het sonder dat hy bewus is daarvan. ✓✓
- (2)
- 5.4.2 Globale sterftes is sterftes wat oor die hele wêreld/wêreldwyd voorkom. ✓✓
- (2)

[10]**VRAAG 6**

- 6.1
- Emosionele mishandeling ✓
 - Verbale mishandeling ✓
 - Fisiese mishandeling ✓
- (Enige 2 x 1) (2)
- 6.2 Hy tree so op omdat hy onder die invloed van alkohol is, hy is dronk. ✓✓
- (2)
- 6.3 6.3.1 Nee/Ja ✓
- 6.3.2 Nee, ongeag wat hy doen, is hy haar pa. Sy moet hom altyd respekteer. ✓✓
- (1)
- OF**
- Ja, miskien is sy moeg daarvan om toe te kyk hoe hulle mishandel word en hierdie is die enigste manier om hulle te red van die mishandeling. ✓✓
- (2)
- 6.4 Die familie is nie gelukkig in sy teenwoordigheid nie. Hulle weet dat hy dronk sal huis toe kom en hulle mishandel. ✓✓
- (2)

- 6.5
- Hy kan woedend raak en teenoor ander kinders aggressief optree. ✓✓
 - Hy kan grootword met die idee dat vroue daar is om deur mans mishandel te word. ✓✓
 - Hy kan grootword en dink dat vloek en dronk wees 'n bewys is daarvan dat jy 'n ware man is. ✓✓
- (Aanvaar twee geldige antwoorde.)** (Enige 2 x 2) (4)
- 6.6
- Sy kon gaan vir professionele hulp, bv. berading. ✓✓
 - Sy kan na die polisie of hof gaan en vra vir beskerming of 'n hofbevel. ✓✓
 - Sy kan professionele mense vra om haar pa na 'n reabilitasiesentrum te verwys. ✓✓
 - Sy kan met familie gesels en advies vra. ✓✓
- (Aanvaar enige korrekte antwoord.)** (Enige 1 x 2) (2)
- [15]**

VRAAG 7

- 7.1
- 7.1.1 Ja. ✓ (1)
- 7.1.2 Die advertensie noem nie die kleur van 'n mens se vel nie./Die advertensie verwys na alle tieners, ongeag die kleur van hul vel. ✓✓ (2)
- 7.2
- 7.2.1 Ja/Nee ✓ (1)
- 7.2.2 Ja, omdat die meerderheid van die sportspanne 'n blaaskans geniet gedurende hierdie tyd van die jaar. ✓✓

OF

- Nee, want as hy die werk kry, mag hy die geleentheid om raakgesien te word deur professionele afrigters wat na hul klub kom op soek na nuwe talent, misloop. ✓✓ (2)
- 7.3 Hierdie werk benodig nie 'n akademiese kwalifikasie nie. Hulle benodig net tieners wat eerlik, toegewyd en hardwerkend is. ✓✓ (2)
- 7.4 Hy sal werkservaring opdoen wat tot sy voordeel sal wees wanneer hy vir 'n ander werk aansoek doen. ✓✓ (2)
- 7.5 Een Saterdag = Hoeveelheid ure per dag x uurlikse tarief
 = 8 uur x R30 ✓
 = R240 vir een Saterdag
 Daarom 4 Saterdag = R240 x 4
 R960 ✓
- Een Sondag = 5 uur x R30
 = 150 ✓
 Daarom 2 Sondae = R150 x 2
 = R300 ✓
- Totale loon = R960 + R300
 = R1 260 ✓
- (5)
[15]

VRAAG 8

- 8.1
- Verminder porsiegroottes; jy kan nog steeds kos eet wat jy wil, maar net minder. ✓
 - Kies gesonde versnaperinge soos vrugte en groente. ✓
 - Drink genoeg water in plaas van gaskoeldrank. ✓
 - Neem klein happies en kou behoorlik. ✓ (Enige 2 x 1) (2)
- 8.2
- Te min oefening. ✓
 - Eet te veel vetterige en soet kosse. ✓ (2)
- 8.3 Ooreet kan diabetes en hartsiektes veroorsaak. ✓✓ (2)
- 8.4
- 8.4.1 Politieke invloed. ✓ (1)
- 8.4.2 Volgens die media is vet uit en maer is in. ✓ (1)
- 8.4.3 Sommige huishoudings het nie genoeg geld om kos te koop nie. ✓ (1)
- 8.5 Oorgewig. ✓ (1)
- [10]**

VRAAG 9

- 9.1 Jeugdag, Erfenisdag, Werkersdag, Mandela Dag, Menseregtedag. (1)
- 9.2
- Elke jaar op 21 Maart – Menseregtedag ✓
 - Elke jaar op 01 Mei – Werkersdag ✓
 - Elke jaar op 16 Junie – Jeugdag ✓
 - Elke jaar op 18 Julie – Mandeladag ✓
 - Elke jaar op 09 Augustus – Vrouedag ✓
 - Elke jaar op 24 September – Erfenisdag ✓
- (Enige aanvaarbare antwoord.)** (2)
- 9.3
- Op hierdie dag in 1960 het baie mense gesterf in Sharpeville, tydens 'n protesoptog teen die paswette. Ons vier menseregte op hierdie dag. ✓✓
 - Op hierdie dag word dit wat die werkers wêreldwyd doen onthou en waardeer. ✓✓
 - In 1976 is studente gedood toe hulle protes aangeteken het teen Afrikaans as medium van onderrig in alle skole. Die demokratiese regering het dié dag verklaar as 'n dag waartydens die opoffering van hierdie studente geëer word. ✓✓
 - Dis oud-president Mandela se geboortedag. Mense word gevra om 67 minute, wat sy 67 jaar as vryheidsvegter herdenk, te gebruik om iets vir die minder bevoorregte mense te doen.
 - In 1956 het vroue van alle rasse betoog teen die paswette. Ons vier die rol wat vroue gespeel het tydens die Vryheidstryd. ✓✓
 - Op 24 September is Erfenisdag wanneer ons al die diverse kulture vier. ✓✓
- (Enige aanvaarbare antwoord.)** (2)

- 9.3
- Ek lees historiese boeke. ✓
 - Ek gaan luister na toesprake op die stadion deur die president. ✓
 - Ek ontspan, lees, neem deel aan sport, kuier. ✓
 - Ek doen huiswerk by die huis. ✓
- (Enige aanvaarbare antwoord.)** (1)
[6]

TOTAAL AFDELING B: 56

AFDELING C

VRAAG 10

- 10.1 C ✓ (1)
- 10.2 B ✓ (1)
- 10.3 A ✓ (1)
- 10.4 C ✓ (1)
- 10.5 D ✓ (1)
- 10.6 10.6.1 B ✓ (1)
- 10.6.2 C ✓ (1)
- 10.6.3 D ✓ (1)
- 10.6.4 A ✓ (1)
- 10.7 10.7.1 Dit beteken dat indien ouers aan sport deelneem hul kinders ook sal deelneem en albei van hulle sal 'n gesonde lewenstyl volg. ✓✓ (2)
- 10.7.2 Rugby, sokker, hokkie, krieket, netbal ensovoorts. ✓✓
(Enige ander sportsoort wat streng volgens die reëls van die spel gespeel word.) (2)
- 10.7.3
- Hulle kan by die skool gaan kyk hoe hul kinders deelneem aan sport by die skool. ✓
 - Hulle kan verseker dat hulle kinders al die sport toerusting het wat benodig word. ✓
 - Hulle kan persoonlike, sportafrigters organiseer vir hul kinders. ✓
- (Aanvaar ook enige ander geldige antwoord.)** (Enige 2 x 1) (2)
- 10.7.4
- Sê vir hom/haar om nie alleen of in die aande na oefensessies te gaan nie. ✓
 - Hy/sy moet nie alkohol/dwelms gebruik nie. ✓
 - Hy/sy moet begin met min, ligte oefeninge en geleidelik meer doen. ✓
 - Moet hy/sy moet die regte klere dra tydens oefeninge. ✓
- (Aanvaar ook enige ander geldige antwoord.)** (4)

TOTAAL AFDELING C: 19
GROOTTOTAAL: 100